

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

ҲУҚУҚ СОЛИҚЛАР БУХГАЛТЕРИЯ

2005 йил июлдан чиқа бошлаган

Конунчиликдаги янгиликлар

ЯНГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАМИЗ

Мазкур ва бошқа ҳужжатларнинг тўлиқ матни билан www.norma.uz сайтидаги эркин кириладиган «Конунчиликдаги янгиликлар» рукнида танишиб чиқишингиз мумкин.

«ЎЗУЛГУРЖИСАВДОИНВЕСТ»: УЮШМА ТУЗИЛМАСИ ИСЛОҲОТИГА ДОИР

Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 18 майдаги 141-сон қарори билан «Ўзулгуржисавдоинвест» улгуржи савдо корхоналари уюшмасининг тузилмаси ислоҳ қилиниши муносабати билан Ўзбекистон ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартиришлар киритилди.

Эслатиб ўтамиз, Президентнинг 2011 йил 30 мартдаги ПҚ-1514-сон қарори¹ билан мол-мулк ва активлари Давлат мулки кўмитаси ҳузуридаги «Мулк-Инвест» ДУК балансида бўлган улгуржи ташкилотларни Уюшма таркибига ўтказиш қарори қабул қилинган.

Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 27 мартдаги 52-сон қарорига² киритилган ўзгартиришларга мувофиқ Адлия вазирлигига Улгуржи савдо корхоналари уюшмасига кирувчи ҳудудий (вилоят, вилоятлараро ва туманлараро) базаларни рўйхатдан ўтказиш ҳамда уларга қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ қилишни ҳисобга олган ҳолда истеъмол товарлари улгуржи савдосини амалга оширишга лицензиялар бериш топширилди.

Шунингдек Уюшма тузилмасининг ўзгариши билан боғлиқ бошқа ўзгартириш ва қўшимчалар ҳам киритилган.

ЕР ОЛИШ УЧУН КИМГА МУРОЖААТ ҚИЛИШ КЕРАК?

Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 25 майдаги «Тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун юридик ва жисмоний шахсларга танлов асосида ер участкалари беришни такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 147-сон қарори («СБХ»нинг 2011 йил 9 июндаги 24 (880)-сонида чоп этилган) билан белгиланишича, танловга ер участкалари: захира ерлар ва фойдаланилмаётган ерлар;

илгари ишлаб чиқариш объеклари қуриш учун ажратилган ва иморатлар бузилиши ҳисобига бўшаб қолган ерлар;

шаҳарсозлик нормалари ва қоидаларига мувофиқ мавжуд иморатлар тигизлаштирилиши;

қишлоқ хўжалигидан бошқа мақсадлардаги ёки қишлоқ хўжалиги учун яроқли бўлмаган ерлар ёхуд ёмон сифатли қишлоқ хўжалиги экин ерлари, шунингдек ўрмон фондининг ўрмон билан қопланмаган ерлари ёки бутазорлар ва кам қимматли ўсимликлар билан қопланган майдонлари ҳисобига қўйилади.

Ҳужжат билан Тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун юридик ва жисмоний шахсларга танлов асосида доимий фойдаланиш учун ва узоқ муддатли ижарага ер участкалари бериш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланди.

Танловда қатнашишни хоҳлаган юридик ва жисмоний шахслар эълон берилгандан кейин танлов ҳужжатларини оладилар. Танлов ҳужжатлари ҳар бир талабгорга тўлов асосида берилди. Талабгор танлов ташкилотчисига иштирок этиш учун буюртманомани зарур ҳужжатларни илова қилган ҳолда 2 нусхада беради.

Комиссиянинг қарорига мувофиқ танлов таклифи энг яхши таклиф деб эътироф этилган қатнашчи танлов ғолиби деб эътироф этилади.

УШЛАНГАН ТРАНСПОРТ ВОСИТАСИ ҚАНДАЙ САҚЛанаДИ?

Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 25 майдаги «Қонун ҳужжатлари бузилганлиги учун ушланган транспорт воситаларини тўхташ жойларига олиб келиш, жойлаштириш ва сақлаш тартибини такомиллаштириш тўғрисида» 149-сон қарори билан белгиланган тартибга кўра, ваколатли давлат органлари томонидан ушланган транспорт воситаларини сақлаш минтақавий ҳокимият органлари томонидан танлаб олинган ташкилотлар томонидан амалга оширилади. Мазкур ташкилотлар давлат органининг хабари (мурожаати) асосида қонун ҳужжатлари бузилганлиги учун ушланган транспорт воситаларини сақлаш жойига олиб келишни (ташишни) таъминлайдилар. Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари томонидан ушбу хизматлар учун тўловларнинг чекланган миқдорлари белгиланади.

Ҳужжат билан:
Қонун ҳужжатлари бузилганлиги учун ушланган транспорт воситаларини тўхташ жойларига олиб келиш, жойлаштириш ва сақлаш тартиби тўғрисидаги низом;
Қонун ҳужжатлари бузилганлиги учун ушланган транспорт воситаларини сақлаш хизматлари кўрсатувчи юридик шахслар танловини ўтказиш тартиби тўғрисидаги низом;

Қонун ҳужжатлари бузилганлиги учун ушланган транспорт воситаларини сақлаш хизматлари кўрсатиш бўйича фаолиятни амалга ошириш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланди.

Мазкур тартиб 2011 йил 1 сентябрдан кучга қиради.

«ҚИШЛОҚҚУРИЛИШБАНК» УЧУН ҚЎШИМЧА АКТИВЛАР

Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 25 майдаги «Қишлоқ жойларда уй-жой қурилишини молиялаштиришнинг ресурс базасини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида» 151-сон қарори билан Молия вазирлиги ҳузуридаги Ипотека кредити

беришни қўллаб-қувватлаш жамғармасини унинг активларини «Қишлоққурилишбанк» АТБга бериш йўли билан тугатиш тўғрисидаги қарор қабул қилинди. Тугатиш Жамғарманнинг жалб этилган узоқ муддатли имтиёзли кредит ресурслари бўйича Молия вазирлиги олдидаги мажбуриятларига тенг суммадаги қарз мажбуриятларини «Қишлоққурилишбанк» АТБнинг Молия вазирлиги олдидаги қарзи сифатида расмийлаштириш орқали амалга оширилади.

Ҳужжат билан Жамғармани тугатиш комиссияси таркиби тасдиқланди. Молия вазирлиги, «Қишлоққурилишбанк» АТБ ва «Ипотекабанк» АТБга узоқ муддатли имтиёзли кредит ресурслари бериш тўғрисида илгари тузилган шартномаларни илгари тузилган шартномаларда назарда тутилган шартларга мувофиқ қайта расмийлаштириш топширилди.

МУДДАТ КЎПАЙТИРИЛДИ

Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи республика кенгашининг қарори (АВ томонидан 2011 йил 23 майда 1573-3-сон билан рўйхатдан ўтказилган) билан Назорат қилувчи органлар томонидан ўтказиладиган, тадбиркорлик субъектлари – юридик шахслар фаолиятини текширишларни мувофиқлаштириш тартиби тўғрисидаги низомга Президентнинг 2011 йил 4 апрелдаги ПФ-4296-сон Фармони³ мувофиқ ўзгартириш ва қўшимчалар киритилди. Уларга мувофиқ назорат қилувчи органлар томонидан кичик тадбиркорлик субъектлари фаолиятини текширишни ўтказиш муддати 30 календарь кундан ошмаслиги керак ва узайтирилиши мумкин эмас. Янги ташкил этилган кичик тадбиркорлик субъектлари ҳамда фермер хўжаликлари билан уларнинг молия-хўжалик фаолияти эса улар рўйхатдан ўтказилган пайтдан бошлаб дастлабки 3 йил режали солиқ текширувларидан ўтказилмайди. Агар улар акцизли товарлар ишлаб чиқарсалар ёхуд бюджетнинг ҳамда марказлаштирилган маблағлар ва ресурсларни мақсадли ишлатиш билан боғлиқ бўлсалар – улар рўйхатдан ўтказилган пайтдан бошлаб дастлабки 2 йил мобайнида (илгари текширувлар барча тадбиркорлик субъектларида фаолиятни амалга оширишнинг дастлабки 2 йили давомида ўтказилиши мумкин бўлмаган). Ҳужжат кўчирмада чоп этилган.

2011 йил 2 июндан кучга кирди.

5 КУН ЕТАДИ

Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи республика кенгашининг қарори (АВ томонидан 2011 йил 23 майда 1712-3-сон билан рўйхатдан ўтказилган) билан Назорат қилувчи органлар томонидан якка тартиб-

ЛЕГАЛЛАШТИРИШГА ЭНДИ ҲОЖАТ ЙЎҚ

«Хорижий расмий ҳужжатларни легаллаштириш талабини бекор қилувчи конвенцияга (Гаага, 1961 йил 5 октябрь) Ўзбекистон Республикасининг қўшилиши тўғрисида»ги Қонун Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг бешинчи ялпи мажлисида маъқулланган бўлиб, Қонун мамлакатимиз Президентини имзолаганидан сўнг кучга кирди.

Мамлакатимиз қўшилган мазкур Конвенция хорижий расмий ҳужжатларни дипломатик ёки консуллик йўли билан легаллаштириш талабини бекор қилиш имкониятини беради. Эндиликда бу тахлит легаллаштириш ўрнига расмий ҳужжатнинг юридик кучини тан олишнинг соддалаштирилган тартиби қўлланилмоқда, бу эса юридик ва жисмоний шахсларга қўшимча қулайликлар яратиб беради – бунда уларнинг Ўзбекистон Республикасида қўйилган апостили (стандарт сертификат) ҳужжатни кўрсатиб қўя қолишлари kifоядир.

Ўзбекистон ушбу Конвенцияга қўшилгунга қадар ҳужжатни легаллаштириш учун 4 босқичдан ўтишга тўғри келарди. Жисмоний ёки юридик шахс дастлаб ҳужжатни нотариал тартибда тасдиқлатишлари ва шундан кейингина уни нотариуснинг имзоси ҳақиқий эканлигини шаҳодатлаш учун Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигига тақдим этишлари жоиз эди. Адлия вазирлигида тасдиқланган ҳужжат ана шу Вазирликнинг маъсул шахси имзосини гувоҳлантириш учун Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигига тақдим этиларди. Кўриниб турибдики, бу узоқ давом этадиган ва анча мураккаб тартиб-таомил бўлиб, кўп вақтни оларди.

Эндиликда мазкур Конвенцияга Ўзбекистон Республикаси қўшилганлиги муносабати билан жисмоний ёки юридик шахс ваколатли органда (Ўзбекистон Республикасининг Адлия, Ташқи ишлар вазирликлари) апостиль қўйдиришларнинг ўзи етарлидир. Бошқача қилиб айтганда, ҳужжатни апостиль ёрдамида легаллаштириш тартиби амалиётга киритилмоқда. Шу зайил хорижий расмий ҳужжатларни легаллаштиришда бюрократик расмиятчиликлар бартараф этилмоқда.

Бундан ташқари, легаллаштириш мазкур ҳужжат тақдим этиладиган мамлакатнинг дипломатик ёки консуллик агентлари фойдаланадиган тартиб-таомилларни назарда тутган бўлса, Конвенция бу тартиб-таомилларни истисно этади. Амалиётда апостиль қўйдириш моҳият-эътибори билан ҳужжатлардаги имзоларнинг ҳақиқийлигини белгилаш ва шаҳодатлаш ҳисобланади. Консул ўз давлати расмий ҳужжатларининг консул бўлиб турган давлат қонунларига мувофиқлигини аниқлаб бера олмайди.

Шундан қилиб, Ўзбекистонда ёки бошқа давлатда апостиль қўйиш йўли билан гувоҳлантирилган ҳужжатларни бирон-бир йўсинда қўшимча легаллаштиришга ҳожат йўқ, бинобарин улар Гаага конвенцияси иштирокчиси бўлиш давлатларда тан олиниши шарт.

Мабодо 100 га яқин давлат Конвенция иштирокчиси эканлиги инobatга олинса, мазкур

¹ «Ўзулгуржисавдоинвест» уюшмаси тузилмасини ислоҳ қилиш ва фаолият самарадорлигини ошириш тўғрисида».

² «Истеъмол товарлари улгуржи савдоси тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида».

³ «Тадбиркорлик субъектларини текширишларни янада қисқартириш ва улар фаолиятини назорат қилишни ташкил этиш тизимини такомиллаштириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида».

УШБУ
СОҒДА

3-бет

**Акциядорлик жамиятлари
учун қонун янгиланади**

4-бет

**Текширувчининг ҳаракатларини
текшира оламизми?**

5-бет

**Риэлторлар
қаерда тайёрланади?**

6-бет

**МЧЖ: муассислар таркибини
ўзгартириш қоидалари**

\$1 = 1706,61 сўм

€1 = 2453,21 сўм

£1 = 2705,15 сўм

¥10 = 212,69 сўм

ДСИДАН ЖАВОБ КУТИНГ

Корхона чакана савдо билан шуғулланади. Асосий ходимлар ҳисоб-китобини биз белгиланган энг кам меъёрларни ҳисобга олган ҳолда амалга оширдик. Техник ходимларимиз йўқ. Ҳисоб-китобга кўра бизда 10 киши ишлайди (9 – асосий ходимлар, 1 – маъмурият ходими). 2011 йил биринчи чораги учун ҳисобот топширилганидан кейин солиқ инспекцияси камерал назорат ўтказди ва бизга 10 кун мобайнида ҳисоботга ўзгартишлар киритиш зарурлиги тўғрисида талабнома юборди. Унинг фикрича, ҳисоб-китобга энг кам меъёрларни инobatга олган ҳолда яна 3 нафар техник ходим киритилиши керак. Яқунда, уларнинг маълумотларига кўра, 13 киши ҳосил бўлди. Мен баланс бўлимининг бошлиғига мурожаат қилдим, унинг айтишича, бизда фаррош ва бошқа техник ходимлар бўлиши керак экан. Мен бунга жавобан айтдимки, 2010 йил 28 декабрдаги 2173-сон Низомга кўра техник ходимлар сонини ўзимиз эҳтиёжларимизни ҳисобга олган ҳолда белгилаймиз, мазкур тоифа учун энг кам меъёрлар назарда тутилмаган. Бизда фаррош, қоровул ва бошқа шахсларни алоҳида ёллашга эҳтиёж йўқ. Бироқ у ўз фикрида қатъий туриб, қайта ҳисоб-китоб қилишимизни талаб қилапти. Бизга инспекциянинг талабини бажариш учун ажратилган 10 куннинг туғашини кутмасдан, уларга хат юбордик, унда ҳисоб-китобимиз қандай ва нимага асосан қилинганлигини ҳамда солиқ органининг талаби асосизлигини кўрсатдик. Ушбу хатга инспекция муносабат билдирмади, талабини ўзгартирмади. Биз ушбу вазиятда инспекция билан низони ҳал этиш учун нима қилишимиз керак?

Ш.Комилова,
«Бешбармоқ бизнес» ХК директори.

– Иқтисодиётнинг айрим тармоқлари хўжалик юритувчи субъектлари учун ходимлар сони ва меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг энг кам меъёрларини аниқлаш тартиби тўғрисидаги низомнинг* (бундан кейин – Низом) II бўлимига биноан ходимлар сонининг энг кам меъёрлари фақат асосий ходимлар бўйича белгиланади.

Низомнинг 9-бандига мувофиқ чакана савдо корхоналарида меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг энг кам меъёрларини ҳисоблаб чиқаришда барча ходимларнинг сони (асо-

сий ходимлар сонининг аниқланган энг кам меъёри ҳамда маъмурий ва техник ходимлар) ҳисобга олинади. Ушбу меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатнинг 10-бандига кўра чакана савдо корхоналари маъмурий ва техник ходимларининг сонини ўриндошликни ҳисобга олиб, мустақил равишда маъмурий ва техник функцияларга бўлган эҳтиёжларидан келиб чиқиб белгилайди.

Солиқ кодекси (СК) 70-моддасининг учинчи ва тўртинчи қисмларига мувофиқ солиқ органи томонидан камерал назорат

*Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирининг АВ томонидан 2010 йил 28 декабрда 2173-сон билан рўйхатдан ўтказилган буйруғи билан тасдиқланган.

Эълон

БЕВОСИТА МУЛОҚОТ ЎРНАТИЛДИ

Солиқ солиш ва бухгалтерия масалалари
юзасидан саволларингизга телефон орқали
жавоб берамиз.

Соат 10.00 дан 12.00 гача

Телефон:

уяли телефондан +99871
стационар телефондан 8371
Хизматлар бепул

200-00-59

жараёнида солиқ ҳисоботини тўлдиришда хатоликларга йўл қўйилганлиги ёки тақдим этилган солиқ ҳисоботидаги ва солиқ органидаги маълумотлар ўртасида зиддиятлар борлиги аниқланса, бу ҳақда солиқ тўловчига тегишли тузатишлар киритиш талаб қилинган ҳолда ёзма шаклда хабар қилинади.

Солиқ тўловчи тегишли солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича тузатилган солиқ ҳисоботини ёхуд аниқланган тафовутларнинг асосини талабнома олинган кундан эътиборан 10 кунлик муддатда тақдим этиши шарт.

Мурожаатингиз моҳиятидан келиб чиқилганда сиз СКнинг ушбу меъёрларини бажаргансиз: белгиланган 10 кун ичида та-

фовутларнинг ёзма асосини юборгансиз. Қонун мазкур босқичда бошқа мажбурий ҳаракатлар қилишга мажбур этмайди. Сиз солиқ инспекцияси томонидан жавоб ҳаракатларини кутишингиз керак, холос. Агар у асосингизни эътиборга олмаса, СКнинг 60-моддасига кўра, 5 кун мобайнида солиқ қарзини узиш тўғрисида талабномани расмийлаштириб, сизга юбориши керак. Агар сиз уни олсангиз, хўжалик судига шикоят қилишингиз мумкин (СКнинг 122-моддаси, ХПКнинг 1, 23-моддалари). Судга шикоят тақдим этиш унинг ижросини суднинг ҳал қилув қарори кучга киргунига қадар тўхтатиб қўяди (СК 123-моддасининг учинчи қисми).

ДАЛОЛАТНОМАСИЗ ТЕКШИРИШ БЎЛМАЙДИ

Бизнинг кичик корхонамиз умумий овқатланиш соҳасида фаолият юритади.

1. Президентнинг 2011 йил 4 апрелдаги ПФ-4296-сон Фармонининг текширишлар муддатларини узайтиришга йўл қўймаслик ва 2014 йилга қадар текширишларни тақиқлаш тўғрисидаги меъёрлари назорат-касса машиналари, тўлов терминалларини қўллаш, савдо қоидаларини режадан ташқари қисқа муддатли текширишларга татбиқ этиладими?

2. Қисқа муддатли текшириш чоғида солиқ инспекторлари бизга унинг тайинланганлиги тўғрисидаги ҳужжатларни тақдим этдилар, бироқ Текширишларни рўйхатга олиш китобига ҳеч қандай ёзув қайд этмадилар. Текшириш далолатномасини танишиш учун бизга тақдим этмадилар, биз ҳатто уни тузган ёки тузмаганликларини билмаймиз. Биз текшириш натижаларига қўшилмаймиз. Текширувчиларнинг ҳаракатлари қонунийми, биз уларнинг ҳақиқий эмас деб топилишини талаб қила оламизми?

«Рухобод» МЧЖ.

– 1. Президентнинг «Тадбиркорлик субъектларини текширишларни янада қисқартириш ва улар фаолиятини назорат қилишни ташкил этиш тизимини такомиллаштириш борасидаги қўшимча чоратадбирлар тўғрисида» Фармони (2011 йил 4 апрелдаги ПФ-4296-сон, бундан кейин – Фармон) 1-бандининг тўртинчи хатбошисига мувофиқ кичик тадбиркорлик субъектлари фаолиятини солиқ соҳасида текшириш муддатларининг қонун ҳужжатларида уларни ўтказиш кўзда тутилган максимал муддатдан ортиқ муддатга узайтирилишига йўл қўйилмайди. Ушбу қоида фақат солиқ текширувларига татбиқ этилади, уларни ўтказиш муддати Солиқ кодекси (СК) 89-моддаси-

нинг биринчи қисми билан 30 календарь кун деб белгиланган.

Фармон 1-бандининг учинчи хатбошисига кўра, 2011 йилнинг 1 апрелидан то 2014 йилнинг 1 апрелигача бўлган даврда солиқларни ва бошқа мажбурий тўловларни ўз вақтида тўлаб келаетган, шунингдек ишлаб чиқариш суръатларининг барқарор ўсиши ва рентабеллигини таъминлаётган кичик тадбиркорлик субъектларининг молия-хўжалик фаолиятини солиқ соҳасида текшириш тақиқланади (юридик шахсларни тугатиш чоғида қўзғатилган жиноий ишлар доирасида, шунингдек бюджет ҳамда марказлаштирилган маблағлар ҳамда ресурслардан фойдаланиш билан боғлиқ режадан ташқари текшириш-

лар бундан мустасно). Мазкур қоида фақат молия-хўжалик фаолиятининг солиқ текширувларига татбиқ этилади, улар СК 85-моддасининг учинчи қисмида «солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан назоратни амалга ошириш мақсадида солиқ тўловчининг бухгалтерия, молия, статистика, банк ҳужжатлари ҳамда бошқа ҳужжатларини ўрганиш ва таққослаш» деб таърифланади.

СК 85-моддасининг тўртинчи қисми, 86-моддасининг олтинчи қисми, 89-моддасининг учинчи ва тўртинчи қисмларига кўра қисқа муддатли текширув солиқ тўловчининг молия-хўжалик фаолиятини текшириш билан боғлиқ бўлмаган, унинг айрим операцияларининг солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқлиги текширувидир; у режадан ташқари аниқ текширув тарзида ўтказилади; уни ўтказиш муддати 1 иш кунидан ошмаслиги керак; қисқа муддатли текширишни ўтказиш муддатини узайтиришга йўл қўйилмайди.

Шу тариқа, Президент Фармони 1-бандининг учинчи ва тўртинчи хатбошилари қисқа муддатли текширувларга дахл қилмайди. Уларни 2011 йил 1 апрелдан 2014 йил 1 апрелгача ўтказишни Фармон тақиқламайди.

2. СК 92-моддасининг биринчи қисмига кўра, текширувчилар режадан ташқари солиқ текширувини ўтказишни бошлашдан олдин, нақд пул тушумларига тааллуқли масалалар юзасидан қисқа муддатли текширув ўтказилаётганда эса солиқ текшируви тугал-

лангунига қадар Текширишларни қайд этиш дафтарини тўлдирishi шарт.

Ушбу Дафтарни тўлдирмаслик ҳуқуқбузарлик ҳисобланади. Бироқ бу текширув натижаларини ҳақиқий эмас деб топиш учун етарли эмас. Мазкур ҳуқуқбузарлик таомил тусига эга бўлиб, солиқ органининг айбдор мансабдор шахслари бунинг учун жавобгарликка тортилиши мумкин.

СК 101-моддасининг биринчи қисмига мувофиқ текширувчи инспекторлар ўзлари ўтказган текширув натижаларини камида 3 нусxada далолатнома билан расмийлаштиришлари шарт, уларга солиқ органининг текширувини ўтказган мансабдор шахслари имзо чекишлари керак. Далолатноманинг бир нусхаси солиқ тўловчига топширилади. Солиқ текшируви ўтказилганда солиқ текшируви далолатномаси тузилмаган ҳолларда текшириш ўтказилмаган ва солиққа оид ҳуқуқбузарлик аниқланмаган деб ҳисобланади.

Шунинг учун агар солиқ орга-

нининг солиқ тўловчини солиқ текшируви натижасида аниқланган солиққа оид ҳуқуқбузарлик содир этганлиги учун жавобгарликка тортиш тўғрисидаги қарори солиқ текшируви далолатномасига асосланмаган бўлса, бу ҳолат ушбу қарорни ҳақиқий эмас деб топиш ёки молиявий санкция қўллашни рад этиш учун асос бўлади (Олий ҳўжалик суди пленумининг 2010 йил 18 июндаги «Хўжалик судлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодекси умумий қисмини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида» 210-сон қарори 28.1-банди).

Агар инспекторлар якуний далолатномани тузган, бироқ субъект вакилини ундан тилхат олиб туриб таништирмаган бўлсалар, текширув натижалари бўйича қабул қилинган қарорни ҳақиқий эмас деб топиш масаласи низоли бўлади. Бундай қарор устидан шикоят қилиш мумкин, бироқ уни ҳақиқий эмас деб топиш ёки топмаслик юқори солиқ органи ёки суднинг қарорига боғлиқдир (субъект қаерга мурожаат қилганлигига қараб).

Телефон орқали «Норма» МЧЖ эксперт юридик хизматининг бошлиғи
Артём МОКШИН жавоб берди.

Реклама

ЭКСПЕРТ МАЪЛУМОТНОМА ТИЗИМИ

ТЕКШИРИШЛАР: А дан Я гача

Харид қилиш масалалари
бўйича қуйидагиларга мурожаат қилинг:

Тошкент ш., М.Улугбек тумани, Х.Олимжон майд., 10А-уй.
Тел.: (998 71) 237-07-78, тел./факс: (998 71) 237-45-29.
E-mail: info@norma.uz, web: www.norma.uz

Президентимизнинг «Тадбиркорлик субъектларини ташкил этиш ва давлат рўйхатидан ўтказиш тартибини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори (2011 йил 12 майдаги ПҚ-1529-сон) билан тадбиркорлик фаолиятини ривожлантириш учун қўшимча қулай шарт-шароитлар яратиш, тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш тартибини янада такомиллаштириш ва харажатларини камайтириш бўйича қатор янгиликлар жорий этилди.

ФИРМА НОМЛАРИНИНГ ЭЛЕКТРОН ЗАХИРАСИ ИШГА ТУШДИ

Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси зиммасига **2011 йилнинг 1 июнидан** муассислар ёки рўйхатдан ўтказувчи органнинг электрон буюртмасига кўра, интернет тармоғи орқали фирмали номларнинг марказлашган маълумотлар базасида ҳўжалик юритувчи субъектнинг фирмали номланишини захира қилиб қўйиш амалиётини жорий этиш вазифаси юклатилди.

Маълумки, рўйхатдан ўтаётган тадбиркорлик субъектлари, аввало, ўзига юридик ном танлайди ва туман (шаҳар) ҳокимликларига мурожаат этади. Ҳокимликлар ҳузурдаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекцияси ташкил қилиш органлар орқали бу номларнинг бошқа жойда қайд этилмаганлигини текширади ва у юртимиздаги бошқа юридик шахснинг номи билан бир хил ёки ўхшаш бўлмасагина, рўйхатга олинади. Ақс ҳолда, тадбиркор яна бошқа ном танлаши ва уни фирма номлари марказлашган базасида айнан ўхшаши йўқлигини текширтириши учун бир неча кун вақт сарфларди. Албатта, бу бизнеснинг кечикишига таъсир қилмай қолмасди.

Президентнинг ПҚ-1529-сон қарори бу каби ортиқча оворагарчиликларни бартараф этиш, рўйхатдан ўтиш жараёнини янада қисқартириш имконини берди. Ҳўжалик юритувчи субъектнинг фирмали номланишини захира қилиб қўйиш амалиёти жорий этилди. Давлат статистика қўмитасининг расмий сайтида мамлакатимиздаги ҳўжалик юритувчи субъектларнинг фирмали номланиши бўйича он-лайн хизмати йўлга қўйилди. Бу хизмат рўйхатдан ўтказилаётган янги тадбиркорлик субъектнинг номи «Фирма номларининг марказий электрон базаси»да мавжуд ёки мавжуд эмаслигини, шу номга адаштириш даражасида ўхшаш бўлган фирма номи бор ёки йўқлигини бир неча соат ичида аниқлаш имконини беради.

Бунинг учун Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитасининг www.stat.uz сайтидаги «Firma nomlari» бўлимига мурожаат қилинади, – дейди ушбу

қўмитанинг ахборот хизмати раҳбари Ақром Султонов. – Бўлимда кўрсатиб ўтилган ҳар бир катакни тўлиқ ва аниқ тўлдирган ҳолда, захирага олмоқчи бўлган фирма номи лотин алифбосида киритилади. Фирма номига сўровнома берилганидан сўнг, экранда пайдо бўлган шахсий логин ва пароль ёзиб олиниб, рўйхатдан ўтказувчи органга тақдим қилинади.

Мамлакатимиздаги қулай бизнес муҳит туфайли тадбиркорлар сафи тобора кенгайиб бораётган ҳозирги кунда фирма номларидаги ўхшашликларнинг эҳтимоли янада ортиши табиий. Шу боис рўйхатдан ўтиш жараёнининг соддалаштирилгани, ном танлашда Интернет тармоғидаги яхлит тизим ёрдамида икки-уч кун вақт талаб этган масалага бир неча соатда жавоб топа олиш мумкинлиги тадбиркорларимиз учун яна бир катта имконият бўлди. Ушбу маълумотлар базасида ҳеч қаерда қайд қилинмаган номлар ҳақида ҳам ахборотлар бўлиб, рўйхатдан ўтувчилар уларни бемалол танлаши мумкин. Бу эса қўшимча ҳўжатлар кўрсатиш шартини бартараф этади ва рўйхатга олиш жараёнини тезлаштиради.

Бугун тадбиркорларимиз давлатимиз томонидан яратилаётган бу каби имтиёз ва имкониятларни ўз фаолиятида аниқ-равшан ҳис этмоқда. Бу уларни янги марралар сари руҳлантирмоқда. Шу билан бирга, ёшларнинг, айниқса, коллеж битирувчиларининг ҳам мазкур соҳага қизиқишини оширмоқда.

– Тадбиркорликка ҳавас қилиб, ўз бизнесини бошлаш ниятида эдим, – дейди тошкентлик Бекзод Ғайратов. – Туманимиздаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекциясига мурожаат этгандим, ўша куннинг ўзиде ҳўжатларимни расмийлаштириб бердим. Бу Президентимизнинг яқинда қабул қилинган қарорига кўра, тадбиркорлик субъектларини ташкил этиш тартиби такомиллашиб, давлат рўйхатидан ўтказиш янада осонлашганининг самарасидир.

ЎЗА МАТЕРИАЛИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ.

Мавзуга доир хат

ТЕЗ, ҚУЛАЙ, ОСОН!

Фирмамиз ўз фаолиятини кенгайтириш асносида МЧЖ очишга қарор қилди ва мен фирма номини олиш учун статистика идораларига мурожаат этдим. Менга энди фирма номини захирага олиш учун Интернет орқали ариза бериш мумкинлигини айтишди. Давлат статистика қўмитасининг расмий сайти «stat.uz» да мен менюнинг «Статистика – КТЯДР» пунктини танладим. Корхона ва ташкилотларнинг ягона давлат реестри саҳифасига кириб, «Фирма номларини захирага қўйишнинг электрон тизими» ҳаволасига босдим ва қаршимда оммавий оферта намоён бўлди. Уни диққат билан ўқиб чиқиб, шартларига рози бўлдим.

Кейинги саҳифада менга фирма номларини олиш учун аризининг куйидаги шаклини тўлдиришни таклиф этишди:

юридик шахс номи;

СТИР рақами (9 рақамдан иборат бўлиши лозим);

манзил (бу қаторни тўлдириш мажбурий эмас, ундаги маълумотлар ариза берувчини аниқроқ идентификация қилиш учун зарур);

телефон рақами (бу маълумот бирорта савол туғилганида ариза берувчи билан алоқа боғлаш учун зарур);

рўйхатдан ўтиш тахмин қилинаётган ҳудуд (таклиф этилган рўйхатдан танланади);

асосий номи (мен ўзим рўйхатдан ўтказишни истаган номни катта лотин ҳарфлари билан киритдим);

қўшимча номи (4 тагача қўшимча ном киритиш мумкин).

Қаторларни тўлдириб, расмдаги кодни киритдим ва «Жўнатинг» тугмасини босдим. Шундан сўнг тизим ариза қабул қилинганлиги тўғрисидаги хабарни чиқарди ва менга аризамнинг ID си ва паролни маълум қилди. Аризани текшириш 24 соат давом этди.

Шундан сўнг аризамнинг ID си ва пароль ёрдамида мен тизимга кирдим ва «Ҳолатни текшириш» ҳаволасидан ўтиб, аризамнинг ҳолатини текширдим.

Бунинг учун очилган ойнага аризамнинг ID си ва паролни киритдим, «Қириш» тугмасини босдим ва мен таклиф этган фирма номини рўйхатга олиш учун руҳсат этилганлигини кўрдим. Кейин рўйхатга олиш идорасига мурожаат этиб, ариза ҳолатини тасдиқлаш ва ўз фирмамни рўйхатдан ўтказиш жараёнини давом эттириш учун аризамнинг ID си ҳамда паролни маълум қилдим.

Мен бу хизматдан роса мамнунман. Жуда тез ва қулай экан.

Алишер ТУРАХўЖАЕВ,
кичик корхона раҳбари.

23 июндан эътиборан «Риэлторлик фаолияти тўғрисида»ги Қонун кучга қиради

РИЭЛТОРЛАРГА АТАЛГАН ЯНГИ ҚОИДАЛАР

Кўчмас мулк бозори иқтисодийнинг энг самарали тарзда ривожланиб бораётган секторларидан биридир. 2011 йилнинг 23 июнидан кучга қирадиган «Риэлторлик фаолияти тўғрисида»ги Қонун (2010 йил 22 декабрдаги ЎРҚ-269-сон Қонун, бундан буён матнда Қонун деб юритилади) ана шу соҳани тартибга солувчи, бозор иштирокчилари манфаатларини ҳам, давлат манфаатларини ҳам қароқотловчи асосий ҳўжат бўлиб қолиши турган гап.

Қонунга кўра риэлторлик ташкилоти лицензияга эга бўлган тижорат ташкилотидир. Бундай лицензия Риэлторлик фаолиятини лицензиялаш тўғрисидаги низомга (*Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 10 майдаги 129-сон қарори билан тасдиқланган*) мувофиқ риэлторлик фаолияти соҳасидаги ваколатли давлат органи – Давлат мулки қўмитаси томонидан бериллади.

Шуни ҳам таъкидлаш жоизки, риэлторлик ташкилоти қонун ҳўжатларида назарда тутилган ҳар қандай ташкилий-ҳуқуқий шаклда ташкил этилиши ва ўз фаолиятини амалга ошириши мумкин. Бундай ташкилотга нисбатан қўйиладиган асосий талаблардан бири унинг штатида риэлторнинг малака сертификатига эга бўлган камиде икки нафар ходим, шу жумладан мазкур ташкилотнинг раҳбари бўлишидир. Бундан ташқари риэлторлик ташкилоти ўз фуқаролик жавобгарлигини суғурта қилиш полисига эга бўлиши шарт. Риэлторлик ташкилотига унинг раҳбари

аризасига кўра бир ёки бир неча турдаги риэлторлик хизматлари кўрсатиш учун лицензия берилиши мумкин. Бироқ мазкур ташкилот фаолиятнинг бошқа турлари билан шуғулланиш ҳуқуқига эга эмас.

Риэлторлик фаолиятини амалга ошириш учун малака сертификати, лицензияга ҳамда ўз фуқаролик жавобгарлигини суғурта қилиш полисига эга бўлган жисмоний шахс риэлтордир. Унинг лицензиясида фақат кўчмас мулк бозорида ахборот ва маслахат хизматлари кўрсатиш назарда тутилган бўлиб, бундай хизматлар буюртмачига кўчмас мулк объектларига ва бундай объектларга бўлган ҳуқуқларга тааллуқли, кўчмас мулк бозори ҳолати ва унинг иштирокчилари аҳолини таҳлил қилиш ҳамда прогнозлашга тааллуқли, мазкур бозор конъюнктураси ва уни расамадга солувчи норматив ҳуқуқий ҳўжатларга тааллуқли ахборотлар билан таъминлашни, шунингдек кўчмас мулк объектлари рекламасини ташкил этиш ва тарқатишни, битим тараф-

лари танловига кўра тавсиялар тақдим этишни қамраб олади. Кўчмас мулк бозоридеги хизматлар қонун ҳўжатларида белгиланган тартибда буюртмачи билан тузилган шартнома асосида кўрсатилади.

Мамлакатимизда риэлторлик анча ёш касблардан саналади. Олий ўқув юрталари ва коллежларнинг ўқув режаларида ҳозирча бундай ихтисослик йўқ. Шу сабабли ҳам Давлат мулки қўмитаси ҳузурдаги Республика бизнес мактаби риэлтор бўлиш истагидаги ёки риэлторлик ташкилоти барпо этишни мўлжаллаётган шахслар учун 100 соатли махсус намунавий дастур ишлаб чиқди.

Таълимдан кўзланган асосий мақсад тингловчиларга риэлторлик хизматлари соҳасида билим бериш ҳамда уларда амалий иш кўникмаларини ҳосил қилишдан иборатдир. Тингловчилар таълим якунлари асосида риэлторлик фаолиятини расамадга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳўжатлар юзасидан; қонун ҳўжатлари билан белгилаб қўйилган риэлторлик хизматлари моҳияти ҳамда бундай хизматлар турларининг ўзига хос хусусиятлари бўйича; кўчмас мулк бозорига таъсир этувчи жиҳатлар ва омиллар юзасидан; кўчмас мулк бозориде қўлланилаётган илғор ахборот технология-

лари бўйича билим олмоқлари даркор.

Бугунги кунда тингловчиларнинг биринчи гуруҳи таълим курсини ўтамоқда. Улар имтиҳонларни муваффақиятли топширганларидан кейин сертификат оладилар, бундай сертификатлар уларга риэлторларнинг малака сертификатларини олиш учун Давлат мулки қўмитасида малака имтиҳонидан ўтиш учун ҳўжат топшириш ҳуқуқини беради. Ана шундан кейингина риэлторлик фаолиятини амалга ошириш ҳуқуқини олиш учун ариза берса бўлади, аризага эса рўйхати Риэлторлик фаолиятини лицензиялаш тўғрисидаги низомда белгилаб қўйиладиган бир туркум зарур ҳўжатлар илова этилади. Лицензия бериш тўғрисидаги ёки лицензия беришни рад қилиш ҳақидаги қарор лицензия талабгори керакли барча ҳўжатларни илова этган ҳолда ариза берган кундан эътиборан кўпи билан 30 кунлик муддат ичида қабул қилинади.

Давлат мулкини бошқариш давлат қўмитасида риэлторлик фаолиятини амалга ошириш ҳуқуқини берадиган лицензиялар бериш тўғрисида ҳулосалар тайёрлаш бўйича эксперт комиссияси ташкил этилган. Бу комиссия лицензияларни қайта расмийлаштириш ва уларнинг дубликатларини бериш масалалари билан ҳам шуғулланади. Мабодо юридик ёки жисмоний шахс лицензиясиз риэлторлик хизматлари кўрсатаётган бўлса, Давлат солиқ қўмитаси ва Давлат мулки қўмитаси унга

нисбатан белгиланган таъсир чораларини кўради. Лицензия талаблари ва шартларига риоя этилиши устидан назорат қилиб туриш ваколатлари Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитасига берилган бўлиб, мазкур Қўмита режа асосидаги ва режадан ташқари текширувлар ўтказиш, лицензиатдан юзага келган ва учраб қолаётган масалалар юзасидан зарур ахборотлар ҳамда ҳўжатларни талаб қилиш ва олиш, текширувлар натижалари асосида камчиликларини ҳам кўрсатган ҳолда далолатномалар (маълумотномалар) тузиш, лицензиат зиммасига ана шу камчиликларни бартараф этиш мажбуриятини юклайдиган қарорлар чиқариш, шунингдек камчиликлар бартараф этилмаган тақдирда лицензиялар амал қилишини тўхтатиб қўйиш ёки тугатиш тўғрисида ёхуд лицензияни бекор қилиш ҳақида судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

Агар лицензиат бунга рози бўлмаса, судга шикоят бериши мумкин. Суд лицензия берувчи орган қарорини асоссиз деб топган тақдирда мазкур орган лицензиатга етказилган зарарнинг ўрнини қоплаб бериши шарт.

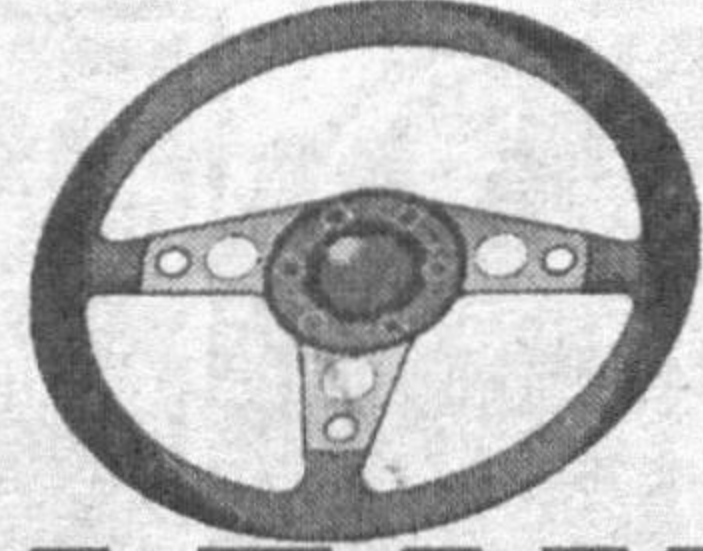
«Риэлторлик фаолияти тўғрисида»ги Қонунда серқирра ва кўламдор кўчмас мулк бозориде риэлторлик хизматлари истеъмолчилари билан бундай хизматларни кўрсатувчилар ўртасидаги ўзаро муносабатларни расамадга солиш механизмлари аниқ белгилаб ва таърифлаб берилгандир.

Ййра АСИЛОВА,
Давлат мулки қўмитаси ҳузурдаги Республика бизнес мактаби бош мутахассиси.

Криминалист эксперт ён дафтаридан

ҚОИДАНИ БУЗИШ БИЛАН ҚОТИЛЛИК ОРАСИ – БИР ҚАДАМ

Марказ экспертлари сифатида бизга, яъни суд трасологлари, автотехник ва кимёгарларига йўловчини уриб ёки босиб кетиш билан боғлиқ ишлар юзасидан кўплаб экспертизалар ўтказишга тўғри келади. Кўпинча, ҳатто оқибати ўлим билан якун топган ҳолларда жабрланувчиларгагина эмас, балки ҳайдовчиларга ҳам ачинасан киши. Зотан йўловчини уриб ёки босиб кетиш қасддан қилинмаган жиноятдир. Ҳалокатли вазият юзга келишига йўл ҳаракати қоидаларини бузган пиёдаларнинг ўзи сабабчи бўлган кезларда-ку ҳайдовчиларга нисбатан ачиниш ҳисси икки карра ортади. Зотан рисоладаги ҳайдовчи учун бундай фалокат ғирт бахтсизликнинг ўзи, асабларга зўр келишини айтмайсизми яна?!

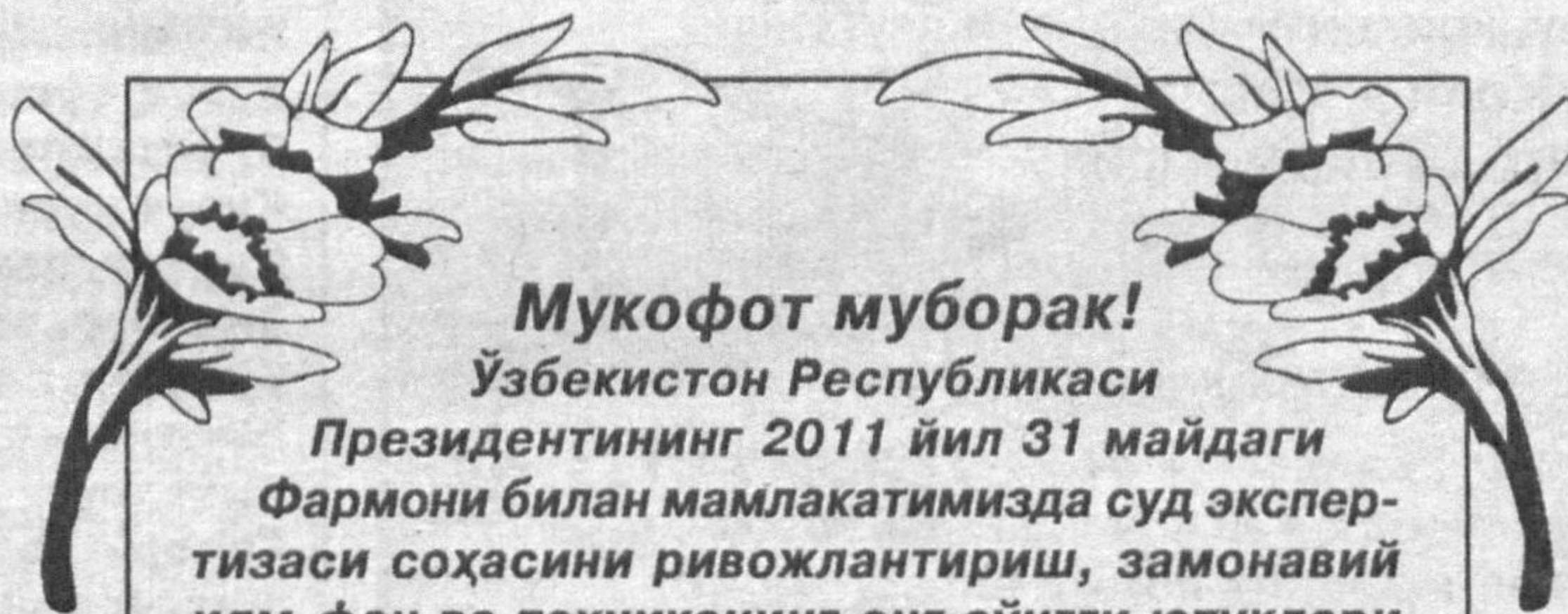
Ҳар хил вазиятлар учрайди ҳаётда. Баъзи ҳайдовчилар йўловчини уриб ёки босиб кетгани ҳамони машинасини дарҳол тўхтатиб, жабрланувчига (жабрланувчиларга) имкон қадар ёрдам кўрсатади, агар улар жароҳатланган бўлса, шифохонага олиб боради (ҳаётда бунга мисоллар кўп). Маборалокатга йўлиққан пиёдага тиббий ёрдам бериш зарурати қолмаган бўлса, ҳайдовчи милицияни чақиртиради, воқеа содир бўлган жойда излар сақланишини таъминлайди. Бу тамомила тўғри ҳулқ-атвор бўлиб, йўловчи шикаст топишида айбдор тарафнинг айбини енгиллаштиради. Оғир жароҳатланганлигига қарамай, шифохонага тезда етказиб борилган жабрланувчилар вақтида тиббий ёрдам кўрсатилганлиги шарофати билан ўлим чангалидан кутулиб қолганлигига оид мисоллар оз эмас.

Таассуфки, йўловчини уриб ёки босиб кетган айрим номард ҳайдовчилар жазодан чўчиб воқеа содир бўлган жойдан жуфтакни ростлаб қоладилар. Бу ҳол уларнинг айбини оғирлаштиради, қилмишлари жабрланувчини хатарли ҳолатда ташлаб кетганлик сифатида квалификация қилинади. Бинобарин жабрланувчи вақтида тиббий ёрдам кўрсатилмаганлиги сабабли вафот топиши мумкин. Бундан ташқари, агар воқеа тунда рўй берган бўлса, жабрланувчини бошқа автомобиль босиб ўтиб кетиши ҳам мумкин. Ўзи уриб ёки босиб кетган одам, агар унга вақтида ёрдам кўрсатилмаса, ҳалок бўлиши мумкинлигини олдинги ҳайдовчи кўрқоқлик, калтабинлик оқибатида ўйлаб ҳам кўрмайди.

Борди-ю, йўловчини босиб кетган ҳайдовчи машина-и тўхтатиб жабрланувчининг ёнига боргач, унинг ўлганлигини кўриб, жасади машинасига ортса-ю яқин орадаги... ахлатхонага олиб бориб ташласа-чи?! Бу ишни у шунча ахлат орасида майитни топишмайди, топишган тақдирда ҳам уй-жойнинг тайини йўқ бу дайдини ўзига ўхшаш кимсалар ўлдирган бўлса керак деб ўйлашади деган умидда қилади. Хуллас у, ҳайдовчи сувдан қуруқ чиқиб, ҳаммасидан кутулиб қолмоқчи бўлади.

Бироқ бу «уддабурон» ахлатхонада ҳам инсоф этагини

тутган одамлар ишлашини инобатга олмаган бўлади. Ҳалок бўлган пиёдаларнинг жасади топилиб, суд-тиббий ва трасологик экспертизалар ўтказилгач, қулфатга учраган йўлов-

Муқофот муборак!

Ўзбекистон Республикаси

Президентининг 2011 йил 31 майдаги

Фармони билан мамлакатимизда суд экспертизаси соҳасини ривожлантириш, замонавий илм-фан ва техниканинг энг сўнгги ютуқлари асосида янги турдаги экспертизаларни амалиётда кенг қўллаш орқали одил судловни амалга ошириш ишига қўшаётган салмоқли ҳиссаси, суд экспертизаси фаолиятини такомиллаштириш борасидаги фидокорона меҳнати ва ижтимоий ҳаётдаги фаол иштироки учун Хадича Сулаймона номидаги Республика суд экспертизаси маркази ходимларидан бир гуруҳи давлат муқофотлари билан тақдирланди. Хусусан Марказнинг: етакчи илмий ходими Тоҳиржон Холиқов «Меҳнат шухрати» ордени, катта илмий ходими Ольга Петровна Маршанская билан бўлим мудири Галина Александровна Сергеева «Дўстлик» ордени билан, бўлим мудири Нигора Боқиевна Абророва, катта илмий ходими Лилия Шавкатовна Аҳмедова ва Республика суд экспертизаси маркази бошлиғининг ўринбосари Тўлқин Азизович Саматов «Шухрат» медали билан муқофотландилар.

Тахририятимиз муқофотланганларни ва Марказ жамоасини меҳнатларига берилган юксак баҳо билан чин кўнгилдан муборакбод этади.

чи тақдир билан боғлиқ масалалар, саволларга, бинобарин уни автомашина босиб кетганлиги юзасидан ҳам муфассал жавоб топилади. Қолаверса, ҳалок бўлган одамнинг кийимида автомобиль бўёғи излари топилади. Қидирув ишлари натижасида тезкор ходимлар бир одамнинг жонига зомин бўлган автомобилни албатта топадилар. Шундан кейин ўтказилган экспертизалар машина мурдаси ахлатхонадан топилган йўловчини босиб кетишга дахлдор эканлигини тасдиқлайди.

Ана шу ҳайдовчининг разиллигига таажжубланасан киши. Бошқа бир ҳайдовчи ва машинада у билан бирга кетаётган йўловчининг хатти-ҳаракатларига эса ақл бовар қилмайди.

Уриб юборилган пиёда тирик эканлигини кўриб ҳайдовчи ҳалиги дўсти билан бирга уни машинага солиб олиб кетишган. Минг афсуски, машина шифохона томон эмас, балки яқин орадаги анҳорга қараб йўл олган. Улар жони оғриб ингриб ётган жабрланувчини... сувга улоқтиришган. Шу зайил қасддан қотиллик содир этишган.

Қинғир ишнинг қачон бўлмасин қийиғи чиқади деганларидек, бу кимсаларнинг қилмиши тезда фош бўлди. Ҳайдовчи билан унинг дўсти (эндиликда жиноят иштирокчиси) қилмишини узокдан бир овчи кўриб қолган экан. У дурбини билан автомобиль номер белгиларини ҳам кўриб қолибди. Шу боис қотилни вақтида, автомашинасини таъмирлатишга улгурмасиданоқ ушлашга муваффақ бўлдилар. Овчининг хабаридан кейин жасади тезда топилган жабрланувчи айна шу автомашина билан уриб кетилганлиги ўтказилган текширишларда аниқланган. Суд-тиббий экспертиза сувга ташлаб юборилган пайтда унинг ҳаёт эканлигини, ўлимига нафас олиш йўлларига сув кирганлиги сабаб бўлганлигини аниқлаб берди. Қотил ҳайдовчи ва унинг жинояти иштирокчисига айланган дўсти қилмишига яраша жазо олди. Афсуски, уларнинг айби билан ёруғ дунёни тарк этган кишини минбад ҳаётга қайтариб бўлмайди...

Ольга МАРШАНСКАЯ,

Адлия вазирлиги ҳузуридаги Республика суд экспертизаси маркази давлат эксперти.

Қонунга шарҳ

ВОЯГА ЕТМАГАН ШАХС: ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР ОЛДИНИ ОЛИБ...

Мамлакатимизда ёш авлоднинг ҳар томонлама етук инсонлар бўлиб камол топиши, уларнинг эл-юртига, Ватанига содиқ фарзанд бўлиб тарбия топиши борасида изчил ислохотлар амалга ошириб келинмоқда. 2010 йилнинг «Баркамол авлод йили» деб эълон қилиниши, шунингдек, шу муносабат билан қабул қилинган Давлат дастурида кўплаб чора-тадбирларнинг белгиланиши фикримизга далил бўла олади.

Ушбу Дастурга биноан «Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Қонуни ишлаб чиқилди ҳамда у республика Олий Мажлиси Сенати томонидан 2010 йил 28 августда маъқулланди.

Бугунги кунда мазкур Қонун амалиётда тўлақонли ишлаб келмоқда. Ушбу Қонуннинг қабул қилиниши билан вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказлари, ўқув-тарбия муассасаларига жойлаштириш тартиби, шунингдек, вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси билан шуғулланувчи органлар ва тегишли муассасалар аниқ белгиланди ҳамда уларнинг вазифа ва ваколатлари қатъий кўрсатиб қўйилди.

Қонунда вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияларнинг ҳам вазифалари қатъий белгилаб қўйилган. Хусусан, улар вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар ҳамда бошқа ғайриижтимоий хатти-ҳаракатларнинг профилактикаси, уларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлаш бўйича комплекс тадбирларнинг ишлаб чиқиши ва рўйбга чиқарилиши устидан

назоратни амалга оширишлари лозим.

Бугунги кунда униб-ўсиб келаётган фарзандларимизнинг ҳар томонлама камол топиши учун мамлакатимизда катта ишлар амалга оширилмоқда. Масалан, республикада таълим учун харажатлар ялпи ички маҳсулотимизнинг 10-12 фоизини ташкил этади, ваҳоланки жаҳонда бу кўрсаткич 3-5 фоизга етади. Юртимиздаги 12 мингдан ортиқ таълим муассасалари, илмий ва маданий-маърифий ташкилотлар 25 мингдан зиёд ўқув материаллари ва ресурсларни ўз ичига олган Таълим порталига уланган. Мамлакат раҳбариятининг режасига кўра 2011-2014 йиллар мобайнида юртимизда 215 та «Баркамол авлод» болалар марказлари ташкил этилиши кўзланаётир.

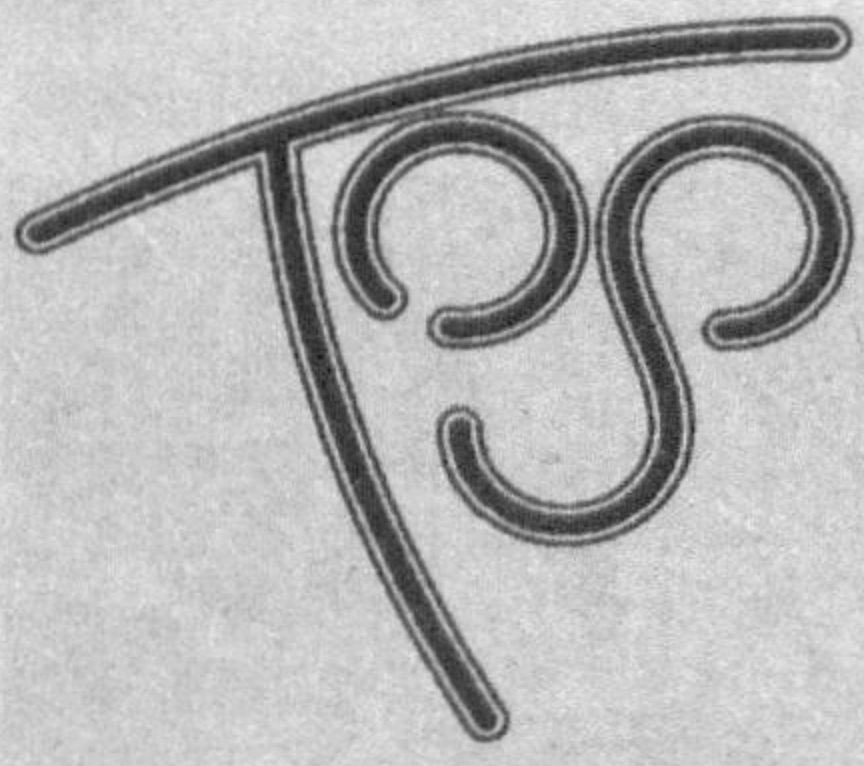
Бундан ташқари, жорий йилда Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ҳисобидан 149 та объектни қуриш, реконструкция қилиш ва капитал таъмирлаш режалаштирилган бўлиб, уларнинг 118 таси қишлоқ ҳудудлари улушига тўғри келади. Мазкур жамғарма маблағлари ҳисобидан 2003-2010 йилларда жами бўлиб 1 199 та болалар учун спорт объект-

лари қурилиб, улар 18,91 млрд сўмлик спорт инвентарлари ва ускуналари билан жиҳозланди. Фарзандларимизнинг бўш вақтини самарали ташкил этиш, уларни айниқса спорт машғулотларига жалб этиш борасидаги «бу саъй-ҳаракатларимиз ўз самарасини бера бошлади: 2010 йилда халқаро миқёсдаги 42 та мусобақада юртимиздан 500 нафардан зиёд ёш спортчиларнинг иштирок этгани фикримизга далил бўла олади.

Бир сўз билан айтганда, мамлакатимизда баркамол авлодни тарбиялаш ишларига ҳар томонлама катта аҳамият бериб келинаётган экан, мазкур Қонун ҳам вояга етмаганларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясини таъминлашда муҳим ҳужжат бўлиб қолишига умид қиламиз.

Мавлуда МАНСУРОВА,
Шайхонтоҳур туман
7-сон давлат нотариал
идораси нотариуси.

ТОП

ЭНГ ЯХШИСИНИ ТОП!

САМАРАЛИ ХУЖЖАТЛАР АЙЛАНУВИ ВА ТЕЗКОР МАТБАА УЧУН ИННОВАЦИОН ЕЧИМЛАР

KONICA MINOLTA

✓ Тўлиқ рангли ва монохром копирлар, принтерлар, кўпфункционали офис тизимлари, **Konica Minolta** босмасининг самарали тизимлари

ACCO BRANDS

✓ **RISO** рақамли мини-босмаҳоналари, матбаа ускуналарининг кенг спектори

✓ **ACCO Brands** офис ускуналари

✓ Шахсий компьютерлар ва лицензияланган дастурий таъминот

- Кафолат, фойдаланишнинг бутун даврида техник кузатув
- Оригинал сарфлаш материаллари ва бутловчи қисмлар

Товар сертификатланган

ATK TURON - Konica Minolta, RISO, ACCO Brands расмий ҳамкори

Тел./факслар: 237-47-00, 237-48-00. E-mail: info@atcturon.uz; www.atcturon.uz

«AMIR-AUDIT» МЧЖ

аудиторлик ташкилоти
28.03.2008 йилдаги 00642-сон лицензия
ЎзР АВнинг 12.01.2005 йилдаги 991-сон қувоҳномаси

Ўзбекистоннинг бутун ҳудудида барча ҳўжалик юритувчи субъектларда аудиторлик текширувларини амалга оширади

Бухгалтерия ҳисоботи ва баланс тузиш

SAR ва СІРА сертификатларига эга бўлган аудиторлар ишга таклиф этилади

Тел. (+99897) 409-04-23, 296-55-78 факс (8371) 296-52-15

«NAZORAT-AUDIT» МЧЖ

аудиторлик ташкилоти
ЎзР МВнинг 28.07.2008 йилдаги 00067-сон лицензияси

Барча ҳўжалик юритувчи субъектларда аудиторлик текширувлари

Ўзбекистон Республикасининг солиқ ва молия қонун ҳужжатларига мувофиқ барча консалтинг хизматларини кўрсатамиз

Манзил: Тошкент ш., Гавҳар кўч., 124.
Тел. (8371) 279-47-16. Факс (8371) 279-44-01.
Уяли: (+99897) 402-05-00, 340-98-82, 335-19-67, (+99894) 663-77-74.
E-mail: itd_nazorat-audit@mail.ru

Вилоятлардаги алоқа боғлаш телефонлари:
Нукус (+99861) 357-43-26, Хоразм (+99862) 524-51-55,
Сурхондарё (+99894) 461-32-70, Самарқанд (+99866) 777-01-63,
Наманган (+99869) 258-57-97, Жиззах (+99872) 328-08-00

ТОВАРЛАР ВА ХИЗМАТЛАР БИЗНЕС ПАНОРАМАСИ

top

237-51-33
237-47-20
237-47-05

ЭНГ ЯХШИСИНИ ТОП!

Рўйхатлар

Тошкент шаҳар ҳўжалик судининг ажримларига асосан Яққасарой туманидаги тугатилаётган корхоналар РЎЙХАТИ

Корхона номи	Ажрим рақами	Санаси	Юридик манзили
"MOXIR QURILISH MONTAJ SAVDO" МЧЖ	10-1109/9404	03.06.2011	М.Таробий кўч., 31а-уй
"TAYBOKS" МЧЖ	10-1109/9405	03.06.2011	Жамбул 3-тор кўч., 3-уй
"MEGA TRANS BIZNES" МЧЖ	10-1110/9393	07.06.2011	Муқимий кўч., 88-уй
"ABDULLA JAMMA" МЧЖ	10-1110/9392	07.06.2011	3-Виборская кўч., 15-уй

Мазкур корхоналар кредиторларининг 1-йиғилиши 2011 йил 16 июнь куни соат 10.30 да ҳамда 24 июнь соат 11.00 да Яққасарой туман ДСИ биносида қуйидаги манзил бўйича ўтказилади: Тошкент ш., Фарҳод кўчаси, 6а-уй, 3-қават, 310-хона. Тел. 250-70-87. Ушбу корхоналарнинг банкротлик иши бўйича суд мажлиси муҳокама-си 2011 йил 17 июнь куни соат 10.00 да ва 27 июнь куни соат 16.00 да Тошкент ш., Чўпон ота кўчаси, 6-уйда жойлашган Тошкент шаҳар ҳўжалик суди биносининг 4-сонли суд мажлислар залида кўриб чиқилади.

Тошкент шаҳар ҳўжалик судининг 2011 йил 30 майдаги 10-1114/8684-сонли ажрими асосан Олмазор туманидаги "Poytaxt Trans Servis" МЧЖ ҳамда 10-1114/8683-сонли ажрими асосан "Joriy Tamir" МЧЖ бўйича умумий тартибда банкрот деб иш юритиш ва кузатув жараёни бошланди. Муваққат бошқарувчи этиб У.Исроилова ва К.Сайдуллаев тайинланган. Кредиторларнинг 1-йиғилиши 2011 йил 24 июнь куни соат 14.30 да Тошкент ш., Қорасарой кўчаси, 269-уй, Олмазор туман ДСИ биносининг 111-хонасида бўлиб ўтади. Мазкур кредиторлар йиғилишига кредитор қарздорлик бўйича талаблар қабул қилинади. Умумий тартибда банкротлик иши юзасидан суд мажлиси муҳокама-си 2011 йил 6 июль куни соат 10.00 да Тошкент шаҳар ҳўжалик суди биносида (Тошкент ш., Чўпон ота кўчаси, 6-уй) 4-суд мажлислар залида кўриб чиқилади.

Тошкент шаҳар ҳўжалик судининг 2011 йил 24 майдаги 10-1115/7715-сонли ҳал қилув қарорига асосан Сирғали туманидаги "ЭВОРОН" ХК банкрот деб эълон қилинди. Тугатиш бошқарувчиси этиб Сирғали туман ДСИ ходими Д.Вўрибоев

"Интеграл стар" ХК таклиф қилади

"ЕҒОЧ-ТАХТА МАТЕРИАЛЛАРИ

ассортиментда

Хизматлар лицензияланган

Тўлов - исталган шаклда

Тел. 303-16-46, факс 274-66-77

ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИНИНГ УЛГУРЖИ САВДОСИ

ЦЕМЕНТ

Битум, рубероид

Алебастр, бўр, оҳак
Кальций карбиди
Электродлар
ПВА елими,
дурадгорлик КМЦ елими
Суолтиргич эриткич 649
Қуруқ қурилиш аралашмалари
Эмаллар, локлар,
бўёқлар, алифмой
Шпатлёвка
Линолеум
Саморезлар 32.5176
Махсус кийим-бош ассортименти

Муваффақиятга эришишнигина кўлаб ишлаймиз!

Химоя каскалари
Респираторлар
Хўжалик моллари
Қурилиш ниҳлари 32-120
Сетка-рабица
Гипсокартон
Кум, шағал
Шифер
Қурилиш анжонлари
Кетмонлар, болталар,
катта болгалар, лонлар
Белкураклар (тиғли, куракли)
Ёзув-чизув товарлари
Рухланган пўлатдан
профиллар

ШУНИНГ ДЕК 300 ДАН ОРИҚ НОМЛАНИШДАГИ БОШҚА МАҲСУЛОТЛАР

8-371-140-00-12

Тошкент ш., Бунёдкор кўч., 42

8-371-140-04-12

chsu.torg@mail.ru

ЭЪЛОНЛАР

АУДИТОРЛИК ХИЗМАТЛАРИ

Аудиторлик, бухгалтерия хизматлари*
Тел.: 370-63-06, 263-77-29.

ЮРИДИК ХИЗМАТЛАР

Дебиторлик қарзини ундириш.
Юридик хизмат кўрсатиш. Хўжалик, жиноят ишлари*
Тел. (+99897) 330-45-71.

Кўчмас мулк бўйича юрист мас-лаҳатлари. Кадастр*
Тел. 448-74-69.

Шартномаларни визалаш, хўжа-лик судида манфаатларни ҳимоя қилиш, жиноят ишлари бўйича ад-вокат, корхоналарни рўйхатдан ўтказиш ва қайта рўйхатдан ўтказиш*
Тел.: 449-03-03, 244-01-27.

Дебиторлик қарзини ундириш.
Хўжалик судида вакиллик қилиш.
Корхоналарга юридик хизмат кўрсатиш.
Адвокат Шуман Неля Сергеевна*
Тел./факс: 242-33-52, 341-03-50 (уяли).

«ADVOKAT ELITE». Судларда ва-киллик қилиш. Корхоналар, вако-латхоналарни рўйхатдан ўтказиш, қайта ташкил этиш, тугатиш ва уларга юридик хизмат кўрсатиш*
Тел.: 281-52-39, 448-74-69.

БАҲОЛАШ ХИЗМАТЛАРИ

Баҳолаш ва бизнес-режалар*
Тел. 430-56-00.

ХИЗМАТЛАР

ТАРЖИМАЛАР БЮРОС...
юридик, техник, тиббиётга оид ҳужжатларни малакали таржима қилиш. Легаллаштириш*
Тел.: 252-38-71, 454-80-01.

Сервис маркази: компьютер-лар, принтерлар, мониторлар таъмирлаш, тўлдириш. Жойига чиқиш билан. Тел. 903-73-93.

Уй ва офис учун мебель*
Тел. (+99893) 595-55-77.

Ташкилий техникани таъмирлаш ва тўлдириш.
Тел. (+99897) 340-45-08.

Маиший техникани таъмирлаш.
Тел. (+99893) 575-97-47.

Компьютерларга хизмат кўрсатиш.
Тел. (+99890) 178-40-57.

Сметаларни жорий нархларда тузиш. Турар жой ва жамоат би-ноларини лойиҳалаштириш*
Тел.: 244-86-80, 244-86-79.

Қурилиш-таъмирлаш ва пардоз-лаш ишлари.
Тел.: 244-86-80, 244-86-79.

*Хизматлар лицензияланган.

тайинланган. Мазкур корхонага тегишли думалоқ муҳр ва бурчак тамғаси бекор қилинади. Кредиторлар эълон чиққан кундан бошлаб 2 ой давомида қуйидаги манзилга муурожаат қилишлари мумкин: Тошкент ш., Сирғали ту-мани, 3-мавзев, Янги Сирғали кўчаси, 6а-уй, Сирғали туман ДСИ биноси, 2/2-хона. Тел.: 258-72-21, 258-27-02.

Тошкент шаҳар ҳўжалик судининг 2011 йил 6 июндаги 10-1109/8504-сонли ҳал қилув қарорига асосан Чилонзор туманидаги "NIMPHEA SANTEX" МЧЖ банкрот деб эълон қилинди ва тугатишга доир ишлар бошланди. Мазкур корхонанинг думалоқ муҳри ва бурчак тамғаси ҳақиқий эмас деб бекор қилинди. Кредиторларнинг навбатдаги йиғилиши 2011 йил 20 июнь куни соат 15.00 да Тошкент ш., Бунёдкор шоҳкўчаси, 51а-уйда (почта индекси: 100135) жойлашган Чилонзор туман ДСИ биносининг 202-хонасида ўтказилади. Ушбу корхонага алоқадор шахс ва корхоналар 2 ой давомида ўз муурожаатлари-ни Тошкент ш., Бунёдкор шоҳкўчаси, 51а-уй (почта индекси: 100135) ман-зилига билдирилиши мумкин. Тел.: 276-98-22, 276-98-24.

Иқтисодий-ҳуқуқий газета

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

ХУҚУҚ СОЛИҚЛАР БУХГАЛТЕРИЯ

ТАЪСИСЧИ "Norma Hamkor" МЧЖ

Газета 2006 йил 26 декабрда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида рўйхатга олинди.
Рўйхат рақами 0074.

БОШ МУҲАРРИР
ФАРҲОД ҚУРБОНБОВ

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ:
Тошкент ш., Миробод тумани,
Таллимаржон кўч., 1/1
E-mail: gazeta@norma.uz,
normapress@mail.ru
www.norma.uz

Нашр учун масъул:
Нодир Алимов

Муаллифлар фикри дойм ҳам таҳририят нуқтаи назарига мос келавермайди.
Таҳририят муштарийлар билан ёзишиб туриш имкониятига эга эмас.
"Norma маслаҳатчи" да эълон қилинган материалларни тўлиқ ёки қисман кўчириб босиш, электрон ва бо-шқа манбаларда кўпайтириш, тарқатишга фақат "Norma" МЧЖ билан тузилган шартнома асосида йўл қўйилади.

Газета таҳририят томонидан тайёрланган диапозитивлар ёрдамида "TOPPRINT" МЧЖ босмаҳонасида босилди (Тошкент ш., Миробод тумани, Таллимаржон кўч., 1/1).
Индекс - 186. Буяртма 1080. Адаби 4865. Баҳоиси қелинган нархда
Газета 2011 йил 10 июнда соат 18.00 да тошқилиди.
ISSN 2010-5223